

Statenmededeling aan Provinciale Staten

Onderwerp

Staatssteun terrein beherende organisaties

Datum

25 februari 2014

Documentnummer

3545868

Aan Provinciale Staten van Noord-Brabant,

Kennisnemen van

Kennis nemen van de inhoud en de gevolgen voor de provinciale praktijk van de uitspraak die het Europese hof op 12 september 2013 heeft gedaan in de zaak van Duitsland tegen de Europese Commissie, waarbij is bepaald dat organisaties die zich inspannen voor natuur en landschap een onderneming zijn.

Aanleiding

Bij bespreking van statenvoorstel 58/13 (najaarsbrief) tijdens de vergadering van Provinciale Staten van 15 november 2013 werd de vraag gesteld wat de gevolgen zijn van de uitspraak in de Duitse zaak voor de provinciale praktijk:

1. Hoe is Europa tot het standpunt gekomen dat een terrein beherende organisatie een onderneming is? (kernboodschap)
2. Wat zijn de gevolgen hiervan voor de provinciale praktijk? (consequenties).

Gedeputeerde Van den Hout heeft toen de toezegging gedaan uw Staten hierover nader te informeren. Aan deze toezegging wordt met de onderhavige mededeling gevolg gegeven.

Datum

25 februari 2014

Documentnummer

3545868

Bevoegdheid

Bij besluiten door Provinciale Staten en Gedeputeerde Staten rondom uitvoering en besteding van middelen dient het verlenen van ongerechtvaardigde steun voorkomen te worden. Als er sprake is van staatssteun moeten zij handelen binnen de kaders die daarvoor bestaan.

Kernboodschap*1. Europese Commissie beoordeelt staatssteun op basis van 4 criteria*

In de Duitse zaak ging het om een subsidieregeling voor natuurbescherming die Duitsland ter goedkeuring had voorgelegd aan de Europese Commissie. Op grond van die subsidieregeling kan onder andere steun worden gegeven aan terrein beherende organisaties.

Of bij de Duitse subsidieregeling sprake was van staatssteun beoordeelde de Europese Commissie aan de hand van de volgende 4 criteria:

1. De steun wordt door de overheid verleend of met overheidsmiddelen bekostigd.
2. Het verschaft een economisch voordeel aan een onderneming dat zij niet langs de normale commerciële weg gehad zou hebben.
3. Het voordeel is selectief, d.w.z. het komt ten goede aan bepaalde ondernemingen.
4. Het voordeel heeft een (potentiële) invloed op de handel tussen lidstaten.

Doordat in de Duitse zaak een subsidieregeling ter goedkeuring voorlag, was evident dat aan voorwaarde 1 voldaan was. De uitspraak in de Duitse zaak focuste daarom op punt 2 en dan met name op het oordeel of sprake was van een onderneming.

2. Begrip onderneming wordt ingevuld door na te gaan of sprake is van een economisch activiteit

Om te bepalen of sprake is van een onderneming, beoordeelt de Europese Commissie of de organisaties in kwestie een economische activiteit uitoefenen. Elke organisatie die een economische activiteit verricht is een onderneming, ongeacht de juridische vorm van die organisatie. Het ontbreken van een winstoogmerk is niet relevant. Een economische activiteit is elke activiteit waarbij goederen of diensten worden aangeboden op de markt. Of deze activiteiten economisch rendabel zijn, is niet relevant.

3. TBO's verrichten economische activiteiten en zijn dus een onderneming

Naast het eigenlijke natuur- en landschapsbeheer houden terreinbeherende organisaties zich vaak nog bezig met activiteiten gericht op recreatie of advies, zij ontvangen houtopbrengst/rietopbrengst en verpachten percelen.

De Commissie stelt vast dat dergelijke nevenactiviteiten marginaal zijn, maar oordeelt desondanks dat zij wel economisch van aard zijn. Daarom heeft de Commissie deze organisaties aangemerkt als ondernemingen, enkel met betrekking tot de activiteiten die als economische activiteiten kunnen worden aangemerkt. De uitspraak door het Europese hof bevestigt deze conclusie.

Consequenties

Wat zijn nu de gevolgen van deze uitspraak voor de provinciale praktijk?

1. Steun aan TBO's is niet altijd meteen staatssteun

Om te bepalen of sprake is van staatssteun worden 4 criteria beoordeeld. Ook al is een terreinbeheerders organisatie nu een onderneming, er is dus niet altijd meteen sprake van staatssteun. Er moet ook nog sprake zijn van een voordeel dat selectief is en dat de tussenstaatse handel beïnvloedt. Pas als ook die laatste 2 criteria zijn ingevuld, is sprake van staatssteun.

Ter illustratie: als grondverwerving ten behoeve van natuurrealisatie gebeurt op basis van de werkelijke waarde, vastgesteld bij taxatie, dan is er geen sprake van een selectief voordeel. Er wordt dan tussen provincie en TBO marktconform gehandeld, zodat geen sprake is van een voordeel. Staatssteun is dan niet aan de orde.

Conclusie: Door als provincie marktconform te handelen of geen selectief voordeel te geven, is er alsnog geen sprake van staatssteun. Financiële steun aan een terrein beherende organisatie kan dan gewoon worden verstrekt.

2. Bij staatssteun handelen binnen de geldende kaders

Als de provincie toch een selectief voordeel geeft, is wel sprake van staatssteun. Ook dan zijn er diverse mogelijkheden om binnen de daarvoor geldende kaders alsnog subsidie of een andere vorm van steun aan een terrein beherende organisatie te verstrekken:

- Op grond van de Brusselse De Minimis regeling kan over een periode van 3 jaar tot maximaal € 200.000 steun worden gegeven aan een onderneming, zonder aanmelding. Tot aan dat bedrag is de steun rechtmatig.

Datum

25 februari 2014

Documentnummer

3545868

- De provincie kan de steun aanmelden in Brussel. Dat kan door de individuele subsidiebeschikking te melden, vaker zal echter de subsidieregeling op grond waarvan de steun wordt gegeven, gemeld worden.
Ter illustratie: de Subsidieregeling natuur- en landschapsbeheer Noord-Brabant op grond waarvan terrein beheerende organisaties subsidie ontvangen voor het natuur- en landschapsbeheer is door Brussel goedgekeurd.
- Vanuit Brussel bestaan ook diverse vrijstellingsverordeningen, zoals de Algemene Groepsvrijstelling en de Landbouwwijziging voor het MKB. Als steun onder deze vrijstellingen past, mag een lichtere procedure worden doorlopen: de kennisgeving (in plaats van de zwaardere procedure van aanmelding). Op grond van deze verordeningen kan bijvoorbeeld steun worden verstrekt voor milieubescherming, innovatie en instandhouding traditionele landschappen.
- Naast het melden of kennis geven van de steun, kan de provincie ook gebruik maken van de mogelijkheid om een terrein beheerende organisatie aan te wijzen als een Dienst van algemeen en economisch belang. De Europese Commissie heeft natuurbeschermingstaken erkend als een dergelijke dienst, zodat deze optie heel bruikbaar is voor terrein beheerende organisaties die natuurbehoud als kerntaak hebben.
Ter illustratie: het Groen Ontwikkelfonds Brabant gaat straks subsidie verstrekken voor grondverwerving en inrichting, waarbij de subsidieontvanger tegelijk als een dergelijke dienst wordt aangewezen.

Conclusie: Er zijn voor de provincie genoeg mogelijkheden om alsnog rechtmatig staatsteun te verlenen.

De gevolgen van de uitspraak in de Duitse zaak zijn voor de provincie dus goed te overzien. Bij het maken van nieuw beleid en in de uitvoering is altijd aandacht voor de Europees rechtelijke aspecten. Dat blijft zo, met inachtneming van nieuwe ontwikkelingen, zoals de beschreven uitspraak in de Duitse zaak.

Europese en internationale zaken

Met uitzondering van hetgeen hierboven is vermeld over staatssteun en de kaders die daarvoor gelden, zijn er geen andere risico's ten aanzien van Europese regelgeving.

Datum

25 februari 2014

Documentnummer

3545868

Communicatie

Provincies en terrein beherende organisaties hebben gezamenlijk de Duitse zaak gevolgd. De gevolgen zoals die hierboven zijn beschreven, zijn gezamenlijk besproken en worden gedeeld.

Vervolg

Blijvende aandacht voor de Europees rechtelijke aspecten bij beleid en uitvoering.

Bijlagen

Geen.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,

de voorzitter

de secretaris

prof. dr. W.B.H.J. van de Donk mw. ir. A.M. Burger